

eksplozija prvih bomb tako učinkovala na moža, da je kot blazen bežal v neko bližnjo vas in se tam šele onesvestil, ko je divjal ves dan po poljih in vrtovih. Pojem je prišel k sebi, ali nič ni vedel, kako je bil oospel v ono vas. Jokala je torej žena za neko drugo žrtvijo.

Italija se pripravlja na zimsko vojsko.

Iz Chiasssa poročajo, da se v Italiji že pripravljajo za zimsko vojno. V ta namen že pozivajo italijanski listi prebivalstvo, naj pripravljajo za vojaštvo zimske obleke. Tako pravi milanski „Corriere della Sera“, naj se ženstvo podvzga, kolikor le mogoče in pripravi za vojaštvo na fronti posebno toplih spodnjih oblačil, kajti drugače bi mogla zima in mraz presenetiti vojaštvo. Pojem pa nadaljuje omenjeni list:

„Že v Vidmu se menja zimsko temperatura od 3 do 12 stopinj pod ničlo. Na poljih pa je mraz še občutnejši in pada temperatura za 2 do 7 stopinj. Na Krasu je sicer temperatura za nekaj stopinj višja. Toda kar tu učinkuje strahoviho, je burja, silni izhodnik, ki ga poznajo tudi v Dalmaciji in Istri. Burja piha marsikedar tudi v Vidmu in v severnih gorskih dolinah. Kako zimo nastopa pogosteje in traja tujam z različno močjo po cele 14 dni. Leta 1907 je burja povzročila 7 stopinj mraza. Deževje je že v Vidmu zelo obilno, še obilnejše je v predgorjih. V alpskih dolinah že v višini 300 do 400 metrov zapada globok sneg. Tam ni po 60 centimetrov do enega metra snega nič nenavadnega. Večkrat sneži neprenehoma, da zapade sneg do poltretji meter. Posebno močno sneži v gornji Karniji, posebno v Val Daganu. Po zimi leta 1835 do 1836 je na prelazu Monte Croce padlo do 20,31 metra snega, leta 1888 pa 15,87 metra, na Cimi Sappadi 13,96 metra, na prelazu Mauria 15,43 in na prelazu Razzo pa 16,80 metra. V dolini Cadore in na Tirolskem snežni viharji niso tako hudi. Na Trbižu je navadna višina snega 60 centimetrov do enega metra. V izrednih zimah pa nazaste tudi do treh metrov.

Zimski mraz se na alpskih vrhovih izpreminja z višino in močjo vetrov, ki prihajajo iz Srednje Evrope. Celo v dolinah, kakor na Trbižu in San Stefano di Cadore se pogosto opažajo temperature do 20 in še več stopinj pod ničlo, dočim pa je za alpske višine in nezakrite doline v Furlaniji v omenjenem času računati z mrazom 15 stopinj pod ničlo kakor tri ali štiri dni, kakih, 20 dni 6 do 10 stopinj, cel nadaljni mesec pa 4 do 8 stopinj mraza. Temperature pod 20 stopinjami mraza so tu redke. Kar pa še občutno povečuje učinek mraza in ga dela skoraj neprečnega, je veter, ki je na nekaterih višinah stalni spremiljevalec mraza.“

Kakor je lahko umljivo, da „Corrierova“ razlaga podnebnih razmer na italijanskem bojišču ni bogve kako prikupljiva za armado, ki po veliki množini pozna zimo in sneg samo oddaleč, ali pa niti tega ne. Toplega južnega podnebnja važno vojaštvo bo pač precej klaverno gledalo, ko kakega lepega jutra zagleda okrog sebe meter na debelo snega, ali pa ko mu začne briti okoli ušes ledena mrzla kraška burja. Plezanje na Krn tedaj pač ne bo posebno prijetno.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 7. septembra.

Ruska armada je vsled Rokitenškega močvirja ločena v dva dela, severni in južni. Severnemu poveljuje general Ruski, južnemu general Evert, najvišji skupni poveljnik se je vedno veliki knez Nikolaj Nikolajevič.

Rusi so zbrali svoje zadnje moči ter se z njimi hitro in obupno usklajujejo našemu in nemškemu prodiranju. Južna ruska armada se posebno besno brani ob besarabski meji, kjer bi očitno rada ob obeh bregih Dnjestra predrila našo bojno črto ter tako ustavila naše prodiranje v izhodni Galiciji, kjer smo Ruse spravili že na izhodni breg reke Seret, (ki teče vspešno z Zloto Lipo v Dnjestr.) Zložov, Zborov, Založe, Brody so v naših rokah, pred Tarnopolom že stojijo naše čete. Trdnjava Luck je padla, kakor smo poročali že med najnovejšimi vestmi, in sedaj se bližajo čete Puhalove armade trdnjave Dubno in Rovno.

Boji v Rokitenškem močvirju se ugledno razvijajo, naše čete prodirajo proti Pinsku in Minsku.

Severna ruska armada se istotako hitro ustavlja prodiranju nemške armade, kakor južna prodiranju naše. Posebno hudi so bili boji pri Vilkomiru, kjer poskušajo Rusi predrati nemško fronto, da bi se branili nemško prodiranje proti Vilni in Dvinsk.

Trdnjava Grodno je padla v nemške roke.

Trdnjava Grodno padla.

V petek dne 3. septembra so zavezniške čete z naskokom zavzele močno rusko trdnjavo Grodno ob reki Njemen. Trdnjava je bila le od južne in južno-zahodne strani močno utrjena. Radi tega so zavezniške čete prodirale z veliko naglico od severne in severno-izhodne strani proti trdnjavi. Pobrčilo se jim je z nenadnim naskokom prodreti v mesto in trdnjavo. V mestu se je vršil boj na nož. V Grodnu so se

naši polastili ogromnega plena. Ko so zavezniške čete zavzele Grodno, je predrta močna ruska črta ob Niemenu, kar je za nadaljnje prodiranje naših armad velikega pomena.

Velik plen v Lucku.

Naše čete generala Puhala so v Lucku zajele ogromen vojni plen. Nad 50.000 vreč pšenice in rže, 120.000 vreč pšenice in rži, 30.000 vreč ovsa, 11.500 glav goveje živine, veliko skladišče tobaka in soli je prešlo v last zmagovalne avstrijske armade. Naše čete so sedaj za več mescev preskrbljene z ruskimi živili. Stevilo zaletih topov in strojnih pušk ter drugega vojnega gradiva pa še niti ni natanko označeno.

Hudi boji ob besarabski meji.

Zadnje dni divja na skrajnem desnem krilu naše armade, t. j. na ozemlju južno-izhodne Galicije, Bukovine in Besarabije, na severni strani Dnjestra, huda bitka Rusi na tem ozemlju srdito napadajo. Rusi imajo ob bukovinsko-besarabski meji pripravljeno za napadanje skoro same kavalerijske čete, med njimi takozvane „donske kozake“, ki se odlikujejo po posebni držnosti in spretnosti in naglem napadanju. Ruskim četam poveljuje na tem ozemlju ruski general Markov, našim pa sloviti general pl. Pflanzer-Baltin.

Dne 2. septembra so naše čete v prostoru pri trgu Okna (izhodno od Zalesčykija) z naskokom zavzele ruske postojanke in jih kljub silnim ruskim protinapadom obdržale v svoji posesti. Z zavzetjem teh postojank se je Rusom odvzela možnost, da bi lahko prodirali na tem krilu v ozemlje med Dnjestrom in Prutom. Na nekaterih mestih, kjer teče Dnjestr v velikih ovinkih (med Zalesčykijem in Chotinom) so še imeli Rusi zasedene nekatere izredno močno utrjene postojanke na južni strani Dnjestra. Ker naši od vseh strani silijo proti Rusom, morajo isti pustiti postojanko za postojanko in se umikati na rusko ozemlje. Posebno hrabro so se na tem prostoru borili, kakor je posneti iz poročil vojnih poročevalcev, vojaški oddelki iz Kranjske, Štajerske in Koroške, torej naši slovenski fantje in možje, ki so še ostali naprej na severu.

Srditi artilerijski boji ob Dnjestru.

Izbor o od mesca Zalesčyki, ki je kakor izumrlo, se vrše v prostoru pri trgu Okna hudi artilerijski boji. Naše težke haubice so prisilile Ruse, da zapušča postojanko za postojanko. Vsled uspešnega ognja naše artilerije napredujemo ob Dnjestru na črto.

Slovenec ob Dnjestru.

Že mesca junija je preteklo leto dni, kar smo korajžni slovenski fantje se poslovili od naših ljubih starišev ter naši možje od svojih žen in otročičev. Bila je res velika žalost za naše stariše in žene. Pa mi slovenski fantje smo šli korajžno v lo, za domovino in cesarja. Ob mli smo se začeli z Rusi vospkovati, a sovražnik je stal v veliki premoči proti nam. Pa mi slovenski fantje se ga nismo ustrašili, če nas je ravno parkrat prepodil. Ostali smo kljub temu korajžni ter smo mu z ali dobro sledili, ko je pred nami pobral. Sli smo s korajžo za njim. Mesca junija so se nam Rusi močno v bran postavili ter dobro zgradili svoje postojanke ob Dnjestru. Do 9. avgusta smo se gledali kakor pes in mačka. Pa za jutrnico smo jih vedno s krogami pozdravljali. Dne 9. avgusta smo dobili povelje: „Naprej v ruske postojanke!“ Sli smo korajžno naprej. Rusi so nas s krogami pozdravljali, a mi se nismo ustavili in tudi ne ustrašili. Le v ruske postojanke! Tam smo jih veliko počivali ter jim vešelo sledili dalje. Ali nenadoma dobimo povelje: „Na jug!“ Morali smo zapustiti tega sovražnika ter iti s korajžo nad Italijana. Bog nam daj mnogo nad polentarjem, to je nas vseh na srčneša želja.

Veliko prisrčnih pozdravov pošiljamo z južnega bojišča našim ljubim starišem ter čitatelem „Slovenskega Gospodarja“. Poddesetnik Kranberger od Sv. Barbare v Slov. gor., Franc Šauperl in Alojz Čučko od Sv. Jakoba v Slov. gor., Janez Glaser iz Hoč pri Mariboru in Skrgelj iz Leitersberga, vsi od domačega pešpolka št. ...

Goreče vasi in žito.

Avstrijske čete prodirajo mimo zavzete trdnjave Luck čez razvaline mest, trgov in vasi. Rusi pred seboj vse porušijo in požgejo. Vasi in skladišča neznačenega žita gorijo noč in dan in kažejo pot, po kateri se Rusi umikajo. Kozaki zažigajo in pobijejo na begu vse, kar jim pride pod roko. Edino v stran ležeče vasi in sela ostanejo nedotaknjena, ker jih več ne utegnemo zažgati. Prebivalstvo se skriva po gozdovih in podzemskih luknjah, kamor so si znesli tudi svoje najnujnejše stvari. Ko pridejo naši vojaki, se ljudje zopet pokažejo in vračajo na svoje domove. Enako se dogaja tudi dalje proti jugu in ob besarabski meji. Po noči je nebo žareče od plamena gorečih vasi in mest.

Japonci nočejo v Evropo.

Iz Kodanija se dne 5. septembra poroča, da je tamošnji japonsko poslanstvo izjavilo, da je izključeno, da bi Japonska poslala svoje čete na pomoč Rusiji. Vse tozadevne vesti so pa izjavili kodanjskega japonskega poslanika izmišljene.

Ogromne ruske izgube.

Od začetka naše velike ofenzive bri Gorlicah mesca majnika t. l. potri do mesca septembra t. l. so avstrijske armade ujele zavsem 2100 ruskih častnikov, 642.500 mož, zaplenile 391 ruskih topov in 1275 strojnih pušk. Zavezniške armade so pa ujele v isti dobi 3200 ruskih častnikov ter čez 1 milijon mož, zaplenile 2200 topov ter čez 3000 strojnih pušk. K temu še pa pridejo velikanske zaloge žita, moke, živine, ovsa in drugih vojaških potrebščin, ki so se našle v zavzetih ruskih trdnjavah, zlasti v Novo-Georgievsku, v Grodnu in v Lucku.

Kako je obhajal žeganje na Petrovo.

Vojak Franc Kirar od Sv. Petra pri Mariboru, piše svoji sestri tako-le:

Danes zjutraj ob 3. uri sem odrinil z dovoljenjem g. praporščaka z pajdašem v bližnje mesto, kake ¼ ure oddaljeno od naših postojank. Bil sem namenjen, da kupim vsakovrstnih reči: čokolade, kruha, medu, klobas, čaja itd., reči, ki jih pripeljem iz glavnega mesta na trg. Pot v dolino, po skalnatem pečevju ob prepadih, nad nami izhajajoče solnce, sinje nebo, pod menoj mirno tekoča reka Dnjestr liki srebrnemu pasu je bila bajno krasna. Praviš, ako si dobila pre šnje karte: „Že zopet sama domišljija!“ Vendar ne! Tukaj na bojišču, oddaljen od doma in svojih dragih, živiš in umreš v samih domišljijah in srečen si. To je tvoja zabava, tvoj zadnji cilj. Boljše ko imaš domišljije, hitreje ti mine čas in srečnega se počutiš. Ne moreš Boga dovolj zahvaliti za ta dar.

Vendar dalje. Prišel sem v mesto. Pri peku sem naročil kruh ter sel, kam? Na Glavni trg čakati, da ljudje kaj prinesejo. Bilo je še jako zgodaj. Kaj sedaj? Sel sem gledat razvaline lepih hiš ter prišel do judovskega templja. Tak tempelj je nekaj naravnost groznega, posebno še razrušen. Na stopku so naslikane divje zveri in razno orodje, tako levi, leopardi, jeleni, gosli, harje, stoli itd., spredaj hebrejske črke, kitajskim podobne, cesarski orel ter dva kateča zmajava, vse železno. Ah, kak razoček med tem in našim svetiščem! Odtod sam se naptil v katoliško cerkev. Tukaj pa tukaj! Katoliškim cerkvam so Rusi še povsod prizanesli. Pridem v cerkev. Blagodejna tihoča, močen duh ilij, samo čebelica molitajni mir. Zvabil jo je duh cvetlice v srce matere kristjanov. Misli sem si: „Glej, tebe pa je privabil duh božji!“ In res, ni bilo zastoj! Malo potpri. Pokleknil sem pred glavni oltar, posvečen presv. srcu Jezusovemu, ter molil iz molitvenika „Slovenskim fantom v slovo“, za katerega sem veleč. gosp. stricu prav iskreno hvaležen. Čez nekaj časa pride č. župnik ali kaplan te cerkve, ne vem, se vsede v sosednjo klopo ter začne moliti brevir. Nagloma me popade misel: Dečko, opravi sv. spoved, ne bo ti škodilo. Res, časa je dovolj, se dobro pripravim ter prosim gospoda za spoved. Rade volje mi ustrezte. Draga sestrica, te spovedi nikoli ne pozabim! Spovedne molitve slovenske, izpoved grehov nemška, nauk poljski. Ob 8. uri sem bil še pri sv. maši. Sv. obhajila nisem mogel sprejeti, ker sem že poprej nekaj jedel in pil. Vendar srečen sem ter Ti tudi to pišem, da se veseliš z mano. Bil sem tudi ob priliki obletnice smrti prestolonaslednika in njegove blage soproge kot zastopnik našega oddelka strojnih pušk pri sv. maši. Res, veliki darovi, katerih nisem vreden! Pišeš mi, da so mi čebelice nanosile veliko izvrstnega medu. Hvala Bogu! Pa tudi mi vojak si hočemo za vzgled vzeti čebelico, ki hrabro brani svoj dom in svojo kraljico, ter izvjevati sijajne zmage, da zadobimo trajen, vsi človečvo osrečujoč mir.

Da to pokažemo tudi v dejanju, nam je dal priloženost 8. avgust. Prišlo je povelje, da gremo „naprej“ nad sovražnika. Ob 10. uri predpitan smo začeli. Ta dan bi me bil skoraj stal življenje. Sicer smo tako vsako uro v smrti nevarnosti, a da bi bila katera krogla tako bližje mojega srca, še ne vem. Streljali smo mnogo, jaz sam sem porabil čez 200 patronov. Bil sem ravno pri svojem delu, ko prihrči od strani krogla in mi predere na levi strani žep, sukno in telovnik. Pojem udari v kamen, odtod pa se odbije in mi prileti v zadnji del telesa. Žgalo me je močno, a pozna se nič. Devica Marija in angel varih sta me očitno varovala. Doslej sem še kljub slabemu vremenu trden, da se bom lahko šel na jug nad Italijane.

Angel v kolera bolnišnici.

Na bojnem polju, 30. avgusta 1915.

S severnega bojišča se nam da: 30. avgusta poroča:

Tam nekje ob Dnjestru ne daleč od bojne črte, v neki zelo revni in nepoznani vasi deluje mobilna rezervna bolnišnica 3-3. V to bolnišnico prišesejo vojake, ki obolijo v strelskih jarkih na kolero. Cela vasica je spremenjena v bolnišnico: hiše, šupe in hlevi so napolnjeni z žrtvami strašne bolezni.

Kakor pa v temni noči ne manjka svetle zvezde, tako tudi nam nesrečnim bolnikom v grozilih bolečinah, ko se zvijamo po slami kot črvi, ne manjka tolažilne zvezde, bolje rečeno, našega dobrega angela, kakor ga tukaj imenujemo bolniki brez razlike ver in narodnosti. Ta naš dobri angel, ta naša dobra mamica, je veleč. gospod vojni kurat Slovenec Alojzij Dejak, ribniški rojak iz Kranjske. Oh,